BỘ NÔNG NGHIỆP VÀ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN	**CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM** **Độc lập - Tự do - Hạnh phúc**

Hà Nội, ngày 04 tháng 3 năm 2019

BÁO CÁO

TÌNH HÌNH VÀ CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG BỆNH DỊCH TẢ CHÂU PHI

(Hội nghị trực tuyến triển khai các giải pháp cấp bách khống chế bệnh Dịch tả lợn Châu Phi, ngày 04/3/2019)

Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn (NN&PTNT) báo cáo tình hình và công tác phòng, chống bệnh Dịch tả lợn Châu Phi cụ thể như sau:

I. TÌNH HÌNH CHĂN NUÔI

Trong những năm qua, Chính phủ, các Bộ ngành, địa phương đã triển khai quyết liệt tái cơ cấu ngành chăn nuôi theo hướng tập trung quy mô lớn, ứng dụng khoa học công nghệ, an toàn bền vững theo chuỗi khép kín, tạo môi trường thuận lợi để các doanh nghiệp, người chăn nuôi phát triển theo cơ chế thị trường, thúc đẩy chế biến sản phẩm nên sản xuất chăn nuôi trong nước đã tạo ra khối lượng lớn sản phẩm. Tốc độ tăng trưởng của ngành chăn nuôi thời gian qua luôn ở mức từ 5-6%/năm, góp phần duy trì mức tăng trưởng chung của ngành nông nghiệp.

Các sản phẩm ngành chăn nuôi cơ bản đáp ứng nhu cầu thực phẩm cho tiêu dùng trong nước và bước đầu có xuất khẩu (như thịt gà chế biến xuất sang Nhật Bản, thịt lợn xuất khẩu sang Myanmar, lợn sữa xuất khẩu sang Hồng Kông,..). Từ năm 2005 đến nay sản lượng thịt các loại tăng trên 3 lần (từ 1,6 triệu tấn lên 5,3 triệu tấn), trứng tăng 3,9 lần (từ 3,0 tỷ quả lên 11,8 tỷ quả), sữa tươi tăng 18,6 lần (từ 51,5 ngàn tấn lên 960 ngàn tấn), thức ăn chăn nuôi công nghiệp tăng gần 4,8 lần (từ 4,3 triệu tấn lên 21,5 triệu tấn).

Năm 2018, sản lượng thịt lợn hơi đạt 3,82 triệu tấn, chiếm 72% sản phẩm thịt các loại, tăng 2,2% so với năm 2017. Chăn nuôi đang chuyển dịch từ chăn nuôi quy mô nhỏ, phân tán sang chăn nuôi trang trại, tập trung và hình thành chuỗi giá trị chăn nuôi:

Đối với chăn nuôi lợn nông hộ: Năm 2016, số lượng hộ chăn nuôi lợn của cả nước là 3,4 triệu hộ và hiện nay chỉ còn 2,5 triệu hộ với tổng đàn là 13,8 triệu con, chiếm tỷ lệ 49 % tổng đàn và tổng sản lượng thịt lợn hơi xuất chuồng từ chăn nuôi nông hộ chiếm khoảng 42% sản lượng thịt lợn hơi của cả nước.

Đối với chăn nuôi lợn trang trại: Năm 2017, số trang trại chăn nuôi lợn là 10.167 trang trại với tổng số là 14,4 triệu con lợn, chiếm tỷ lệ 51 % tổng đàn và tổng sản lượng thịt lợn hơi xuất chuồng từ các trang trại này chiếm khoảng 58% sản lượng thịt lợn hơi của cả nước.

Nhiều doanh nghiệp lớn đầu tư vào khâu giết mổ, chế biến và kết nối thị trường hình thành các chuỗi liên kết sản xuất thịt lợn. Điển hình như các chuỗi thịt lợn của các Công ty GreenFeed Việt Nam, Masan, Biển Đông Deheus, Mavin, DABACO, CP Việt Nam,….

Tuy vậy, ngành chăn nuôi nước ta vẫn đang đối mặt với rất nhiều khó khăn, thách thức, đó là: Năng suất chăn nuôi thấp, giá thành sản phẩm cao, chất lượng và ATTP chưa ổn định, sức cạnh tranh thấp,…một trong những yếu tố ảnh hưởng trực tiếp và quyết định đến những bất cập nêu trên là vấn đề kiểm soát dịch bệnh, nhất là những bệnh truyền nhiễm nguy hiểm, như cúm gia cầm, Lở mồm long móng, Tai xanh và nay là bệnh Dịch tả lợn Châu Phi xâm nhiễm vào nước ta. Tác động của dịch bệnh đối với chăn nuôi nước ta ngoài những đặc tính sinh học nguy hại do dịch bệnh gây ra, còn do đặc thù của điều kiện khí hậu nóng ẩm, chăn nuôi nhỏ lẻ phân tán, mật độ chăn nuôi cao, xen lẫn trong các khu dân cư càng làm cho công tác kiểm soát dịch bệnh thêm khó khăn, phức tạp.

Do vậy, vấn đề chủ động tăng cường các biện pháp kiểm soát, phòng ngừa dịch bệnh từ sớm (ngay khi phát hiện hoặc nhận được thông tin dịch bệnh trên lợn) hoặc từ xa là vô cùng quan trọng để bảo vệ đàn vật nuôi, tạo điều kiện phát triển ngành chăn nuôi, bảo vệ sức khỏe cộng đồng và môi trường sinh thái.

II. TÌNH HÌNH BỆNH DỊCH TẢ LỢN CHÂU PHI

1. Tóm tắt thông tin về bệnh Dịch tả lợn Châu Phi

Bệnh Dịch tả lợn Châu Phi (DTLCP) là bệnh truyền nhiễm nguy hiểm do vi rút chỉ gây bệnh ở lợn nuôi và lợn rừng; không gây bệnh cho các loài động vật khác, lợn bệnh có khả năng chết lên đến 100%; bệnh lây lan nhanh, gây thiệt hại lớn; không lây nhiễm và gây bệnh ở người; vi rút có sức đề kháng cao, tồn tại lâu ở ngoài môi trường và trong các sản phẩm của lợn; bệnh lây lan trực tiếp từ lợn bệnh sang lợn chưa mắc bệnh, sản phẩm lợn mang mầm bệnh, hoặc gián tiếp qua các loài vật chủ trung gian mang mầm bệnh (ve mòng, côn trùng, gặm nhấm, chim di cư,..), các phương tiện vận chuyển, thức ăn chăn nuôi, dụng cụ chăn nuôi và cả yếu tố con người. Hiện nay trên thế giới chưa có vắc xin phòng bệnh, chưa có thuốc điều trị bệnh.

2. Tình hình bệnh DTLCP trên thế giới

- **Trên thế giới:** Theo thông tin từ Tổ chức Thú y thế giới (OIE), tính từ năm 2017 đến ngày 03/3/2019, đã có hơn 20 quốc gia báo cáo có bệnh DTLCP.

- **Tại Trung Quốc:** Theo thông tin từ OIE và Tổ chức Nông lương Liên hợp quốc (FAO), từ ngày 03/8/2018 đến ngày 03/3/2019, Trung Quốc thông báo tổng cộng có 110 ổ dịch xuất hiện tại 28 tỉnh.

- Tại Đài Loan (Trung Quốc): Ngày 17/01/2019, đã phát hiện 01 con lợn rừng trên đảo Mẫu Đơn Giang (đảo không có người ở, đảo hoang) và đã được xét nghiệm cho kết quả dương tính với bệnh DTLCP. Kết quả giải trình tự gien của vi rút này tương đồng 100% với vi rút DTLCP tại Trung Quốc.

- **Tại Liên bang Nga:** Vi rút DTLCP được phát hiện lần đầu tiên tại Liên bang Nga vào ngày 04/12/2007. Tính từ năm 2007 đến ngày 25/02/2019, tổng cộng đã có trên 1.000 ổ dịch xuất hiện tại 46 vùng của nước này, làm tổng cộng hơn 800.000 lợn chết. Theo số liệu của FAO, từ năm 2007 đến giữa năm 2012, bệnh DTLCP đã gây ra tổn thất trực tiếp và gián tiếp tại nước này khoảng 30 tỷ Rúp (tương đương 1 tỷ USD).

- **Tại Mông Cổ:** Ổ dịch đầu tiên được báo cáo vào ngày 15/01/2019. Tính đến ngày 26/02/2019, tổng cộng đã có 10 ổ dịch xuất hiện tại 6 tỉnh.

- Ngoài ra, theo thông tin chưa chính thức, các nước trong khu vực, nhất là các nước có chung biên giới với Việt Nam cũng đã có bệnh DTLCP nhưng chưa công bố.

3. Nhận định tình hình và nguyên nhân lây lan bệnh DTLCP

- Trên thế giới, trong những năm vừa qua, bệnh DTLCP đã lây lan rất nhanh từ nước này qua nước khác như Liên bang Nga, Trung Quốc, Mông Cổ,... nên nguy cơ dịch bệnh lây lan ở các nước khác là rất cao. Trong khi đó, một số nước xung quanh Việt Nam đã có bệnh DTLCP nhưng chưa công bố.

- Việt Nam có chung đường biên giới với chiều dài trên 1.000 km, có nhiều cửa khẩu và hàng trăm đường mòn, lối mở và các hoạt động của cư dân biên giới, chăn nuôi, buôn bán, vận chuyển, phương tiện qua lại,... nên nguy cơ dịch bệnh truyền lây qua biên giới là rất cao.

- Buôn bán, vận chuyển, tiêu thụ lợn, sản phẩm của lợn nhập lậu, nghi nhập lậu, không rõ nguồn gốc, nhất là tại các tỉnh biên giới phía Bắc vào dịp cuối năm và Tết Nguyên đán vừa qua.

- Cư dân biên giới giữa Việt Nam và các nước có nhiều hoạt động giao thương, qua lại giữa Việt Nam và các nước (đặc biệt tại một số địa phương có ngày có trên 10.000 lượt người qua lại ở biên giới hai nước); lượng xe cộ, phương tiện vận chuyển cũng được người dân Việt Nam và các nước sử dụng nhiều nên rất có thể mang theo mầm bệnh DTLCP vào Việt Nam.

- Lượng khách đi du lịch từ các nước qua đường bộ, đường hàng không và đường biển vào Việt Nam rất lớn, nhất là khách từ các nước Châu Á thường có thói quen mang theo thực phẩm có chứa thịt lợn nên có thể đưa mầm bệnh DTLCP vào Việt Nam (tương tự như đã phát hiện tại Hàn Quốc, Nhật Bản, Thái Lan, Đài Loan,...).

- Tại nước ta, phần lớn hiện nay vẫn là chăn nuôi nhỏ lẻ, mật độ chăn nuôi cao, các hộ chăn nuôi lợn đan xen trong các khu dân cư và các hộ chăn nuôi này khó hoặc không thường xuyên thực hiện đầy đủ các biện pháp vệ sinh phòng bệnh; tình trạng sử dụng thực phẩm dư thừa trong chăn nuôi khá phổ biến, dẫn đến dịch bệnh lây lan nhanh.

- Hoạt động thương mại, giết mổ lợn trong nước tăng mạnh vào dịp Tết Nguyên đán; việc buôn bán, giết mổ, vận chuyển lợn bệnh, lợn nghi bệnh, lợn chết từ các địa phương có dịch bệnh sang các địa phương chưa có dịch bệnh.

- Do bệnh DTLCP không lây nhiễm và gây bệnh ở người, nên nhiều người chăn nuôi lợn vì lợi ích kinh tế trước mắt và vì giá lợn hơi các tháng cuối năm 2018 cao nên đã không khai báo khi có dịch bệnh, gọi thương lái để bán, vận chuyển, giết mổ, tiêu thụ lợn chết, lợn bệnh, lợn không rõ nguồn gốc làm cho dịch bệnh lây lan, khó kiểm soát.

- Thời tiết tại các tỉnh phía Bắc biến đổi bất lợi, mưa ẩm kéo dài, tạo điều kiện thuận lợi cho mầm bệnh phát triển, lây lan; trong khi hiện nay chưa có vắc xin và thuốc điều trị được bệnh DTLCP.

4. Tình hình bệnh DTLCP tại Việt Nam

Từ ngày 01/2 – 03/3/2019, bệnh DTLCP xảy ra tại 202 hộ, 64 thôn, 33 xã, 14 huyện của 7 tỉnh, thành phố (Hưng Yên, Thái Bình, Hải Phòng, Thanh Hóa, Hà Nội, Hà Nam và Hải Dương); tổng số lợn bị mắc bệnh và tiêu hủy là 4.231 con, với tổng trọng lượng tiêu hủy hơn 297 tấn. Cụ thể tình hình dịch bệnh tại các địa phương như sau:

- Tại tỉnh Hưng Yên: Từ ngày 01/02 – 03/3/2019, bệnh DTLCP xảy ra tại 57 hộ, 12 thôn, 8 xã, 5 huyện. Toàn bộ 2.323 con lợn dương tính với bệnh đã được xử lý tiêu hủy bằng phương pháp chôn.

- Tại tỉnh Thái Bình: Từ ngày 13/02 – 03/3/2019, bệnh DTLCP xảy ra tại 101 hộ, 33 thôn của 15 xã, 3 huyện. Toàn bộ 1.118 con lợn dương tính với bệnh đã được xử lý tiêu hủy bằng phương pháp chôn.

- Tại thành phố Hải Phòng: Từ ngày 18/02 – 03/3/2019, bệnh DTLCP xảy ra tại 38 hộ, 15 thôn, 6 xã, 2 huyện. Toàn bộ 424 con lợn dương tính với bệnh đã được xử lý tiêu hủy bằng phương pháp chôn.

- Tại tỉnh Thanh Hóa: Từ ngày 22/02 – 03/3/2019, bệnh DTLCP xảy ra ở 01 hộ chăn nuôi tại xã Định Long, huyện Yên Định. Toàn bộ 226 con lợn dương tính với bệnh đã được xử lý tiêu hủy bằng phương pháp chôn.

- Tại thành phố Hà Nội: Từ ngày 22/02 – 02/3/2019, bệnh DTLCP đã được phát hiện tại 01 hộ chăn nuôi lợn rừng tại khu Đầm Lấm, Phường Ngọc Thụy, Long Biên. Toàn bộ 25 con lợn rừng nuôi dương tính với bệnh đã được xử lý tiêu hủy bằng phương pháp chôn.

- Tại tỉnh Hà Nam: Từ ngày 27/02 – 02/3/2019, bệnh DTLCP đã được phát hiện tại 01 hộ chăn nuôi lợn rừng tại xã Văn Xã, huyện Kim Bảng. Toàn bộ 15 con lợn dương tính với bệnh đã được xử lý tiêu hủy bằng phương pháp chôn.

- Tại tỉnh Hải Dương: Từ ngày 01/3 – 02/3/2019, bệnh DTLCP đã được phát hiện tại 03 hộ chăn nuôi lợn tại xã Hiến Thành, huyện Kim Môn. Toàn bộ 107 con lợn dương tính với bệnh đã được xử lý tiêu hủy bằng phương pháp chôn.

- Cục Thú y đã tổ chức lấy tổng cộng 388 mẫu của 98 hộ nuôi lợn xung quanh các hộ có lợn bệnh để xét nghiệm. Kết quả đã phát hiện đại đa số lợn của các hộ xung quanh âm tính, có một số hộ có lợn dương tính đã được chính quyền và các cơ quan chuyên môn thú y xử lý tiêu hủy ngay lập tức.\

- Cục Thú y đã giải trình tự gien của vi rút DTLCP gây bệnh trên lợn tại Việt Nam giống 100% chủng vi rút DTLCP gây bệnh trên lợn tại Trung Quốc.

Đến nay, chưa có ổ dịch nào qua 30 ngày theo quy định tại Quyết định số 4527/QĐ-BNN-TY ngày 15/11/2018 của Bộ trưởng Bộ NN&PTNT về Kế hoạch hành động ứng phó khẩn cấp với bệnh DTLCP).

III. CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG DỊCH BỆNH

1. Kinh nghiệm của các nước và khuyến cáo của các tổ chức quốc tế

a) Khuyến cáo của OIE, FAO: Tiêu hủy đàn lợn có kết quả xét nghiệm dương tính với bệnh DTLCP bằng phương pháp chôn sâu 3-4m, bổ sung hóa chất sát trùng, vôi củ, vôi bột.

b) Tại Trung Quốc:

- Theo nghiên cứu dịch tễ của 68 ổ dịch đã chỉ ra rằng 3 nguyên nhân chính làm bệnh DTLCP lây lan, bao gồm: 46% là do phương tiện vận chuyển và do con người không thực hiện vệ sinh, phun thuốc khử trùng tiêu độc; 34% là do sử dụng thức ăn thừa và 19% là do vận chuyển lợn sống và các sản phẩm của lợn giữa các vùng.

- Trung Quốc có chính sách hỗ trợ tài chính với mức 1200 Nhân dân tệ khoảng 180 USD/con lợn (khoảng hơn 4 triệu đồng/con lợn) và không phân biệt loại lơn, lợn to, nhỏ.

- Trung Quốc lúc đầu hạn chế vận chuyển lợn, sản phẩm lợn trong vòng 60 ngày, sau đó giảm xuống hiện nay còn 45 ngày.

- Tiêu hủy đàn lợn có kết quả xét nghiệm dương tính với bệnh DTLCP; Đối với đàn lợn không bị bệnh được phép tiếp tục nuôi hoặc giết mổ tiêu thụ tại chỗ (tại địa phương có dịch bệnh).

- Thiết lập vùng dịch với bán kính là 3km và vùng đệm xung quanh vùng dịch là 10 km.

- Tạm dừng vận chuyển lợn sống, đóng cửa các chợ buôn bán lợn sống ở các tỉnh có dịch và tỉnh xung quanh liền kề với tỉnh có dịch; đồng thời đẩy mạnh việc vận chuyển thịt lợn thay vì vận chuyển lợn sống giữa các tỉnh.

- Cấm sử dụng thức ăn dư thừa cho lợn.

- Tăng cường các biện pháp an toàn sinh học tại các cơ sở chăn nuôi chăn nuôi lợn.

c) Ba Lan: Nghiên cứu cho thấy, có đến 74% trường hợp bệnh DTLCP xâm nhiễm vào các trại chăn nuôi lợn của nước này là do chưa kiểm soát chặt chẽ, thực hiện quy trình sát trùng người và phương tiện vào các trang trại chăn nuôi lợn tại nước này và do sử dụng thức ăn dư thừa chưa qua xử lý nhiệt.

d) Mông Cổ: hạn chế vận chuyển, kể cả hạn chế việc đi lại của con người trong vùng dịch trong khoảng thời gian từ 14-28 ngày.

2. Công tác chỉ đạo phòng, chống dịch bệnh của Việt Nam

Từ tháng 8/2018, khi có nguy cơ bệnh DTLCP có khả năng lây lan, xâm nhiễm vào Việt Nam, Bộ NN&PTNT đã báo cáo, tham mưu cho Thủ tướng Chính phủ chỉ đạo triển khai đồng bộ các giải pháp, phòng chống dịch bệnh, cụ thể như sau:

a) Văn bản, chỉ đạo điều hành của Chính phủ

- Ngày 12/9/2018, Thủ tướng Chính phủ ban hành Công điện khẩn số 1194/CĐ-TTg về việc tập trung triển khai các biện pháp ngăn chặn bệnh DTLCP xâm nhiễm vào Việt Nam.

- Ngày 14/9/2018, Phó Thủ tướng Chính phủ Trịnh Đình Dũng chủ trì "Hội nghị trực tuyến triển khai công tác phòng, chống dịch bệnh động vật vụ Thu Đông và ngăn chặn bệnh DTLCP xâm nhiễm vào Việt Nam".

- Ngày 20/02/2019, Thủ tướng Chính phủ ban hành Chỉ thị số 04/CT-TTg về việc triển khai đồng bộ các giải pháp cấp bách khống chế bệnh Dịch tả lợn Châu Phi.

- Ngày 28/02/2019, Phó Thủ tướng Chính phủ Trịnh Đình Dũng chủ trì hội nghị với các bộ, ngành và các địa phương đã có bệnh Dịch tả lợn Châu Phi để chuẩn bị Hội nghị trực tuyến toàn quốc vào ngày 04/3/2019.

b) Văn bản chỉ đạo, điều hành của Bộ NN&PTNT

- Ngày 30/8/2018, Bộ trưởng Bộ NN&PTNT đã ban hành Công điện khẩn số 6741/CĐ-BNN-TY gửi các Bộ, ngành và UBND các tỉnh, thành phố về việc chủ động ngăn chặn nguy cơ xâm nhiễm bệnh Dịch tả lợn Châu Phi vào Việt Nam.

- Ngày 15/11/2018, Bộ trưởng Bộ NN&PTNT đã ký Quyết định số 4527/QĐ-BNN-TY ban hành "Kế hoạch hành động ứng phó khẩn cấp với bệnh DTLCP"; trong đó có các tình huống và các giải pháp phòng, chống dịch bệnh rất cụ thể đã được các Bộ, ngành và các địa phương góp ý, thống nhất trước khi ký ban hành;

- Ngày 14/12/2018, Bộ trưởng Bộ NN&PTNT đã ban hành Chỉ thị số 9747/CT-BNN-TY về việc tập trung chỉ đạo quyết liệt công tác phòng, chống dịch bệnh gia súc, gia cầm vụ Đông Xuân;

- Ngày 19/12/2018, Bộ trưởng Bộ NN&PTNT đã ban hành Công điện khẩn số 9863/CĐ-BNN-TY gửi các Bộ, ngành và UBND các tỉnh, thành phố về việc ngăn chặn tình trạng nhập lậu, vận chuyển trái phép, buôn bán, tiêu thụ động vật, sản phẩm động vật nhập lậu từ nước ngoài vào Việt Nam;

- Ngày 01/02/2019, Bộ trưởng Bộ NN&PTNT đã ban hành Công điện khẩn số 773/CĐ-BNN-TY gửi UBND các tỉnh, thành phố về việc tập trung triển khai quyết liệt các biện pháp phòng, chống dịch bệnh động vật trước, trong và sau Tết Nguyên đán; trong đó nhấn mạnh các hoạt động phòng, chống bệnh DTLCP;

- Bộ NN&PTNT đã tổ chức 04 Hội nghị, bao gồm: Hội nghị phòng, chống bệnh Dịch tả lợn Châu Phi cho các tỉnh phía Bắc vào ngày 12/11/2018 và cho

các tỉnh phía Nam vào ngày 29/11/2018; Hội nghị diễn tập ứng phó với bệnh DTLCP tại Lào Cai vào ngày 05/12/2019 với sự tham gia của có 23 tỉnh/thành phố; Hội nghị phòng, chống dịch bệnh động vật trên cạn các tỉnh phía Bắc (các tỉnh, thành phố từ Thừa Thiên – Huế trở ra), trong đó nội dung phòng, chống dịch bệnh Dịch tả lợn Châu Phi vào ngày 15/02/2019;

- Ngày 19/02/2019, Bộ NN&PTNT đã chỉ đạo Cục Thú y họp cung cấp cho các cơ quan truyền thông thông tin về việc lần đầu tiên phát hiện bệnh DTLCP tại Việt Nam.

- Ngày 22/02/2019, Bộ trưởng Bộ NN&PTNT đã ban hành Công điện khẩn 1237/CĐ-BNN-TY gửi các Bộ, ngành và UBND các tỉnh, thành phố về việc tăng cường kiểm soát buôn bán, giết mổ, vận chuyển lợn và sản phẩm lợn để phòng, chống bệnh Dịch tả lợn Châu Phi.

- Ngày 27/02/2019, Bộ NN&PTNT đã tổ chức Hội nghị triển khai công tác phòng, chống bệnh Dịch tả lợn Châu Phi và các bệnh khác ở động vật trên cạn tại các tỉnh phía Nam (các tỉnh, thành phố từ Đà Nẵng trở vào).

- Bộ NN&PTNT cũng đã chỉ đạo Cục Thú y cũng ban hành hàng chục văn bản hướng dẫn công tác phòng, chống bệnh như thành lập 8 đội phản ứng nhanh, hướng dẫn lấy mẫu, tổ chức lấy mẫu xét nghiệm,…

- Các Bộ, ngành liên quan và các địa phương cũng đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo các cơ quan chuyên môn và các cơ quan liên quan từ Trung ương đến địa phương để tổ chức triển khai các biện pháp phòng, ngăn chặn bệnh bệnh DTLCP xâm nhiễm vào Việt Nam theo chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ và hướng dẫn của Bộ NN&PTNT.

c) Tổ chức kiểm tra, đôn đốc công tác phòng, chống dịch bệnh

- Trong năm 2018, Bộ NN&PTNT đã thành lập nhiều Đoàn công tác liên ngành có đại diện các Bộ, ngành tham gia và do Thứ trưởng Thường trực Hà Công Tuấn làm trưởng đoàn đến các địa phương trọng điểm (Hà Nội, Lạng Sơn, Quảng Ninh, Lào Cai) để phối hợp với Ủy ban nhân dân (UBND) các tỉnh, thành phố tổ chức kiểm tra, hướng dẫn và đôn đốc việc thực hiện các biện phòng, ngăn chặn dịch bệnh DTLCP xâm nhiễm vào Việt Nam.

- Từ tháng 11/2018 đến nay, Bộ NN&PTNT đã thành lập nhiều Đoàn công tác do Thứ trưởng Phùng Đức Tiến làm trưởng đoàn đến các địa phương trọng điểm (Lạng Sơn, Quảng Ninh, Lào Cai, Hà Nội, Hòa Bình, Hưng Yên, Thái Bính, Hải Phòng, Thanh Hóa, Hà Nội và Hà Nam) kiểm tra, hướng dẫn và đôn đốc việc thực hiện các biện phòng, ngăn chặn dịch bệnh DTLCP xâm nhiễm vào Việt Nam; Thứ trưởng Phùng Đức Tiến trực tiếp đến 7/7 tỉnh, thành phố có bệnh DTLCP để chỉ đạo quyết liệt việc xử lý, tiêu hủy toàn bộ số lợn các hộ dương tính, đồng thời chỉ đạo thực hiện các biện pháp phòng, chống dịch bệnh khi có các ổ dịch xảy ra tại các địa phương.

- Ngày 02/3/2019, Bộ trưởng Bộ NN&PTNT đã trực tiếp đến Thành phố Hải Phòng để kiểm tra, chỉ đạo công tác phòng, chống dịch DTLCP.

- Từ tháng 8/2018 – 01/2019, Bộ cũng đã chỉ đạo Cục Thú y và các đơn vị trực thuộc Cục thành lập trên 26 Đoàn công tác đến tất cả 26 tỉnh, thành trọng điểm về chăn nuôi lợn, các tỉnh giáp biên giới và có các cửa khẩu quốc tế, có lượng khách du lịch lớn để tổ chức triển khai các biện pháp phòng, chống; thành lập 08 Đội phản ứng nhanh để diễn tập và sẵn sáng ứng phó với bệnh DTLCP; Cục Thú y đã thành lập 05 Đoàn công tác do Lãnh đạo Cục, Lãnh đạo và các cán bộ kỹ thuật của các đơn vị thuộc Cục liên tục ở các địa phương để hướng dẫn, đôn đốc và hỗ trợ tổ chức thực hiện các biện pháp phòng, chống dịch bệnh.

d) Kiểm soát vận chuyển

- Thủ tướng Chính phủ đã chỉ đạo nghiêm cấm mọi hình thức vận chuyển, buôn bán, giết mổ, tiêu thụ lợn, sản phẩm của lợn nhập lậu, nghi nhập lậu, không rõ nguồn gốc, kể cả hình thức cho, tặng của các tổ chức, cá nhân và cư dân khu vực biên giới.

- Bộ NN&PTNT đã chỉ đạo các cơ quan thú y tổ chức lấy trên 6.000 mẫu xét nghiệm bệnh DTLCP đối với các loại lợn, sản phẩm của lợn nhập lậu, nghi nhập lậu, vận chuyển trái phép từ nước ngoài vào Việt Nam; các loại lợn phát hiện bị bệnh, nghi bị bệnh tại các điểm, cơ sở giết mổ lợn hoặc trong quá trình vận chuyển; các nguyên liệu làm thức ăn chăn nuôi có nguồn gốc động vật.

- Các Bộ, ngành và UBND các tỉnh, thành phố đã tập trung ngăn chặn, phát hiện và xử lý nghiêm các trường hợp vận chuyển trái phép động vật, sản phẩm động vật từ nước ngoài vào Việt Nam; Tổ chức giám sát chặt chẽ tại cửa khẩu, đường mòn, lối mở khu vực biên giới đối với người và phương tiện vận chuyển xuất phát từ các nước có bệnh DTLCP nhập cảnh vào Việt Nam; Tổ chức tuyên truyền đến cộng đồng dân cư để người dân không buôn bán, vận chuyển lợn, sản phẩm của lợn nhập lậu vào trong nước tiêu thụ.

đ) Tăng cường năng lực chuyên môn thú y, chẩn đoán xét nghiệm bệnh DTLCP

- Từ năm 2013, Bộ NN&PTNT đã chỉ đạo các cơ quan thú y đã phối hợp với FAO tổ chức tập huấn và cung cấp nguyên vật liệu chẩn đoán xét nghiệm bệnh DTLCP; ban hành Quy trình xét nghiệm bệnh DTLCP bằng kỹ thuật Real-time PCR để áp dụng chung cho tất cả các phòng thử nghiệm; đã tham gia chương trình đánh giá và đạt yêu cầu về độ thuần thục với phòng thử nghiệm tham chiếu về bệnh DTLCP của OIE.

- Đến nay, tất cả 9 phòng thử nghiệm đã thực hiện tốt việc xét nghiệm bệnh DTLCP bằng kỹ thuật Real-time PCR, PCR thường, ELISA và giải trình tự gien; kết quả xét nghiệm bệnh DTLCP có thể có trong 03-05 giờ kể từ khi nhận được mẫu; hiện có đủ nguyên vật liệu để xét nghiệm trên 25.000 mẫu và sắp tới sẽ tiếp tục được FAO hỗ trợ nguyên vật liệu.

- Bộ NN&PTNT đã yêu cầu Cục Thú y, Chi cục Thú y, Chi cục Chăn nuôi và Thú y của tất cả 63 tỉnh, thành phố tổ chức trực tiếp nhận, xét nghiệm mẫu 24/24; chỉ đạo Cục Thú y tổ chức lấy mẫu, xét nghiệm, không thu phí đối với bệnh Dịch tả lợn Châu Phi; tổ chức nhiều hội thảo và tập huấn kỹ thuật, chuyên

môn, nghiệp vụ cho tất cả các tỉnh, thành phố và các doanh nghiệp chăn nuôi lợn về phòng, chống bệnh DTLCP.

e) Chỉ đạo, hướng dẫn người chăn nuôi tăng cường chăn nuôi an toàn sinh học, thực hành chăn nuôi tốt

Chỉ đạo, hướng dẫn thông qua các loại hình như: hội nghị, hội thảo và giới thiệu các mô hình xây dựng chuỗi chăn nuôi lợn khép kín an toàn sinh học như chuỗi sản xuất thịt lợn của các Công ty GreenFeed Việt nam, Massan, Dabaco, CP, … Đến nay, cả nước có 740 vùng, cơ sở chăn nuôi lợn được chứng nhận an toàn dịch bênh (bao gồm: 03 công ty, 2 vùng cấp huyện, 728 cơ sở và 7 xã) và đang xây dựng các chuỗi an toàn dịch bệnh theo tiêu chuẩn của OIE.

g) Huy động các nguồn lực hỗ trợ ở trong nước và quốc tế

Trong thời gian vừa qua, các tổ chức trong và ngoài nước đã hỗ trợ tích cực và hiệu quả cho công tác phòng, chống bệnh DTLCP, cụ thể: Các tổ chức quốc tế (như FAO, OIE, USDA,...) và các doanh nghiệp (như Công ty CP Việt Nam, Công ty GreenFeed Việt Nam, Công ty Navetco, Công ty Vetvaco, Công ty AMAVET, Công ty Tập đoàn Thực phẩm Nam Hà Nội, Công ty TNHH-TM sản xuất Trại Việt,....) đã hỗ trợ kinh phí, hóa chất, chuyên gia kỹ thuật để tổ chức đào tạo, tập huấn, các hội thảo, hội nghị; cung cấp các trang thiết bị, nguyên vật liệu chẩn đoán xét nghiệm, hóa chất sát trùng, trang bị bảo hộ cá nhân,... đã và đang được sử dụng có hiệu quả cho công tác phòng, chống dịch bệnh động vật.

h) Thông tin, tuyên truyền

- Thường xuyên cung cấp thông tin về các biện pháp phòng, chống dịch bệnh cho các cơ quan truyền thông tưa tin theo tinh thần vừa bảo đảm chống được dịch bệnh, vừa bảo đảm bảo vệ, phát triển chăn nuôi, tránh để người dân và cộng đồng hoang mang.

- Hướng dẫn, cung cấp tài liệu kỹ thuật các cơ quan chuyên môn thú y địa phương, người chăn nuôi, doanh nghiệp chăn nuôi lợn và các cơ quan truyền thông về phòng, chống bệnh DTLCP, bao gồm các tài liệu về nhận biết triệu chứng, bệnh tích của bệnh; lấy mẫu giám sát dịch bệnh gửi 9 Phòng thử nghiệm để xét nghiệm.

- Ngày 19/02/2019, Cục Thú y tổ chức họp báo thông tin về bệnh Dịch tả lợn Châu Phi lần đầu tiên xuất hiện tại Việt Nam.

3. Những tồn tại, bất cập trong công tác phòng, chống dịch bệnh

a) Trong nhiều năm, công tác phòng, chống dịch bệnh động vật trên cạn và thủy sản đã tổ chức triển khai tương đối tốt tại các địa phương trên phạm vi cả nước. Kết quả, dịch bệnh đã từng bước được kiểm soát, khống chế; một số địa phương chỉ có các ổ dịch nhỏ lẻ xảy ra ở các hộ chăn nuôi nhỏ lẻ, nhưng đã được các cơ quan thú y và chính quyền các cấp tổ chức phát hiện sớm, tiêu hủy ngay và không để lây lan diện rộng; tổ chức xây dựng được hàng chục cơ sở, vùng chăn nuôi an toàn dịch bệnh. Tuy nhiên, từ cuối năm 2018 đến nay, nhiều

địa phương đã thực hiện việc sáp nhập cơ quan thú y cấp tỉnh thành trung tâm dịch vụ kỹ thuật nông nghiệp; cơ quan thú y cấp huyện được sáp nhập thành trung tâm dịch vụ kỹ thuật nông nghiệp nhưng việc tổ chức triển khai các nhiệm vụ phòng, chống dịch bệnh động vật bị trì trệ, không hiệu quả, có nhiều tồn tại, bất cập như: Không tổ chức chủ động giám sát, kịp thời nắp bắt thông tin và báo cáo tình hình dịch bệnh; không tổ chức thực hiện việc vệ sinh, tiêu độc khử trùng; không triển khai tiêm phòng vắc xin; không thực hiện các biện pháp kiểm dịch xuất, nhập vào địa bàn cấp tỉnh; không xử lý các trường hợp vi phạm,...

b) Giá hỗ trợ hộ chăn nuôi có lợn buộc phải tiêu hủy theo quy định hiện nay là 38.000 đồng /kg lợn hơi, thấp hơn so với giá thị trường; nhiều nơi chỉ hỗ trợ khoảng 27.000 đồng/kg; thời gian hỗ trợ kéo dài nhiều tháng; thủ tục hỗ trợ vướng vì quy định người chăn nuôi phải đăng ký và có xác nhận của chính quyền, nhưng thực tế các nội dung này không khả thi vì hiện cả nước có hàng triệu hộ chăn nuôi lợn đan xen trong các khu dân cư và hầu hết các hộ chăn nuôi không khai báo, đăng ký khi nuôi lợn; thủ tục hỗ trợ mất nhiều thời gian, người dân bán cháy lợn bệnh, lợn nghi bệnh, không báo cho chính quyền và cơ quan thú y.

c) Về hóa chất phòng, chống dịch bệnh: Việc tổ chức đấu thầu thường mất nhiều thời gian, nhất là khi có dịch bệnh xảy ra ở phạm vi rộng, dẫn đến sử dụng hết lượng hóa chất dự phòng của các địa phương, cần phải đấu thầm mua hóa chất mới.

d) Về chế độ thù lao cho người: Nhiều địa phương không bố trí kinh phí trả thù lao hoặc có bố trí nhưng mức trả rất thấp so với chi phí thực tế, nên dẫn đến tình trạng ngại hoặc không tham gia triển khai các hoạt động phòng, chống, nhất là khi cần phải thực hiện trong thời gian dài.

đ) Về nguồn nhân lực bị cắt giảm cơ học do tinh giản biên chế của hệ thống thú y các cấp, dẫn đến tình trạng vừa không đủ người, vừa không có đủ công chức để thực hiện việc kiểm dịch động vật, cũng như các hoạt động thú y khác.

e) Các trang thiết bị, phương tiện đi lai của nhiều địa phương và các cơ quan chuyên môn đã bị hỏng, không còn hoạt động hiệu quả vì sau nhiều năm được dùng để phòng, chống các loại dịch bệnh động vật khác.

4. Các giải pháp phòng, chống dịch bệnh trong thời gian tới

Tổ chức triển khai đồng bộ các giải pháp cấp bách khống chế bệnh Dịch tả lợn Châu Phi theo Chỉ thị số 04/CT-TTg ngày 20/02/2019 của Thủ tướng Chính phủ, trong đó đã có các nội dung chỉ đạo rất chi tiết, cụ thể; đồng thời hướng dẫn các địa phương tổ chức xây dựng và thực hiện kế hoạch, kịch bản cụ thể theo "Kế hoạch hành động ứng phó khẩn cấp với bệnh DTLCP" được ban hành kèm theo Quyết định số 4527/QĐ-BNN-TY ngày 15/11/2018; Công điện số 1237/CĐ-BNN-TY ngày 22/02/2019 của Bộ trưởng Bộ NN&PTNT.

IV. ĐỀ XUẤT VỚI THỦ TƯỚNG CHÍNH PHỦ

1. Đưa vào Nghị quyết phiên họp thường kỳ của Chính phủ cho phép hỗ trợ 80% giá thị trường đối với lợn con, lợn thịt và tăng gấp 1,5 đến 1,8 lần đối với lợn nái và lợn đực giống buộc phải tiêu hủy; bỏ điều kiện phải khai báo và có xác nhận của UBND cấp xã khi nuôi lợn vì không khả thi; kinh phí lấy từ quỹ phòng, chống thiên tai của địa phương. Trong quá trình triển khai phải đảm bảo tính công khai, minh bạch và kịp thời hỗ trợ cho người chăn nuôi.

2. Huy động cả hệ thống chính trị vào cuộc để tổ chức ngăn chặn, khống chế bệnh DTLCP; đặc biệt là các ngành Công an, Quân đội, Ban chỉ đạo 389, cơ quan hải quan các cấp,... siết chặt tình trạng buôn bán, vận chuyển lậu lợn, sản phẩm lợn; đồng thời sẵn sàng tham gia ứng phó, hỗ trợ việc xử lý ổ dịch, tiêu hủy lợn khi dịch bệnh lây lan diện rộng, tiêu hủy lợn với số lượng lớn; chỉ đạo các Bộ, ngành thành lập các Đoàn công tác đến các địa phương để kiểm tra, đôn đốc việc thực hiện các nội dung của Chỉ thị số 04/CT-TTg và công tác phòng, chống dịch bệnh tại các địa phương và các văn bản của Bộ NN&PTNT.

3. Chỉ đạo Chủ tịch UBND các tỉnh, thành phố khẩn trương xây dựng và ban hành kịch bản cho các tình huống dịch bệnh xuất hiện ở quy mô và phạm vi khác nhau tại địa phương để tổ chức thực hiện; phải chịu trách nhiệm trong việc ngăn chặn bệnh DTLCP xâm nhiễm và lây lan trên diện rộng tại địa phương; xây dựng và phê duyệt kế hoạch chủ động phòng, chống dịch bệnh động vật hằng năm để bảo đảm có đầy đủ nguồn lực (kinh phí, nhân lực, hóa chất,...) cho công tác phòng, chống dịch bệnh kịp thời, hiệu quả; duy trì, tăng cường nguồn lực cho hệ thống thú y các cấp theo đúng quy định của Luật thú y, đối với các địa phương đã thực hiện việc sáp nhập cơ quan thú y các cấp với các ngành nghề khác cần khẩn trương kiện toàn lại theo đúng quy định của Luật thú y.

4. Chỉ đạo Bộ Tài chính, Bộ Kế hoạch và Đầu tư phối hợp với Bộ NN&PTNT xây dựng các giải pháp về kinh phí, ưu tiên bố trí nguồn kinh phí để tổ chức triển khai phòng, chống bệnh DTLCP và các bệnh khác ở động vật.

5. Thông tin, truyền thông sâu rộng để mọi người chăn nuôi, người tham gia buôn bán, giết mổ, vận chuyển lợn, sản phẩm lợn và cả xã hội cùng vào cuộc để kiểm soát tốt và không để dịch bệnh lây lan. Tuyên truyền, vận động người chăn nuôi, buôn bán thực hiện nghiêm túc 5 Không theo quy định của Luật thú y (các Điều 13, 25 và 27); phát hiện và xử lý nghiêm các trường hợp cố tình vi phạm và không thực hiện các biện pháp chống dịch dẫn đến dịch bệnh lây lan; bệnh không lây sang người nên người tiêu dùng không nên quay lưng với các sản phẩm thịt lợn an toàn và đảm bảo chất lượng.

6. Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn

- Tổ chức nghiên cứu các giải pháp khoa học, sát thực tiễn cho công tác phòng, chống dịch bệnh và vắc xin phòng bệnh, nguyên vật liệu chẩn đoán, xét nghiệm bệnh.

- Sử dụng nguồn kinh phí của nhà nước, đồng thời kêu gọi sự hỗ trợ của các tổ chức quốc tế, các nước để tổ chức xây dựng phòng thử nghiệm của Cục

Thú y đạt chuẩn quốc tế nhằm chủ động chẩn đoán, xét nghiệm chính xác các loại dịch bệnh động vật; huy động các doanh nghiệp có tiềm năng đầu tư xây dựng phòng thử nghiệm của tư nhân đạt chuẩn quốc tế để tham gia chẩn đoán, xét nghiệm bệnh động vật; tăng cường đầu tư, nâng cao năng lực cơ quan quản lý thú y các cấp, kể cả các cơ quan kiểm dịch động vật tại cửa khẩu, sân bay, đường bộ, cảng biển.

- Tiếp tục tổ chức, hướng dẫn xây dựng các chuỗi sản xuất sản phẩm chăn nuôi bảo đảm an toàn dịch bệnh, an toàn thực phẩm để tiêu thụ trong nước và đẩy mạnh xuất khẩu.

7. Đề nghị các tổ chức quốc tế (FAO, OIE) và các nước (Hoa Kỳ, Úc, Niu Di-lân, EU,...) xem xét, hỗ trợ Việt Nam trong công tác phòng, chống bệnh Dịch tả lợn Châu Phi và các loại dịch bệnh động vật khác.

8. Chỉ đạo doanh nghiệp trong và ngoài nước tiếp tục chung tay, chung sức với Ngành Nông nghiệp để tổ chức phòng, chống dịch bệnh động vật hiệu quả; đồng thời đẩy mạnh việc đầu tư, xây dựng các chuỗi sản xuất sản phẩm chăn nuôi bảo đảm an toàn dịch bệnh, an toàn thực phẩm để tiêu thụ trong nước và đẩy mạnh xuất khẩu./.

BỘ NÔNG NGHIỆP VÀ PTNT